

KUNST & ZWALM. IDENTITAT I CONFLICTE

“Kunst & Zwalm. Identitat i conflicte”

comissariada pel crític d'art Eduardo Pérez Soler amb l'obra de

Isabel Banal, Jordi Canudas, Pep Dardanyà,

Domènec, Toni Giró i Pere Noguera

En els darrers anys la Fundació Espais ha establert vies de col·laboració amb altres centres d'exposició, col·lectius i associacions de l'estranger per tal de contribuir a la difusió del treball d'artistes catalans i alhora presentar propostes de creadors d'altres països, amb l'objectiu de potenciar el dinamisme cultural intereuropeu. En aquest sentit, la Fundació Espais en col·laboració amb el COPEC ha treballat amb diferents projectes, el darrer del qual es va portar a terme a finals de l'any 2003 a Bèlgica. En concret, es va tractar de la Biennial Kunst-Zwalm, organitzada per l'associació BOEM, formada per creadors de l'esmentada regió de Zwalm (propera a Anvers), situada a Flandes. Boem va convidar a la Fundació Espais a seleccionar un grup d'artistes catalans per realitzar intervencions a l'espai públic. La selecció portada a terme pel crític d'art Eduardo Pérez Soler, comissari del projecte, en col·laboració amb la Fundació Espais, va comptar amb la participació d'Isabel Banal, Jordi Canudas, Pep Dardanyà, Domènec, Toni Giró i Pere Noguera. L'exposició, “Kunst & Zwalm. Identitat i conflicte” que es presenta a la Fundació Espais, té com a finalitat documentar les propostes realitzades a Zwalm per aquests artistes. A mode d'introducció, l'esmentada Biennial, va ser creada per l'Associació d'artistes Boem amb l'objectiu de fomentar l'intercanvi artístic entre la regió de Zwalm (Flandes) i creadors d'altres països. La Biennial pretén potenciar el dinamisme cultural d'una zona situada a la perifèria dels grans nuclis urbans, caracteritzada per un paisatge i població eminentment rurals. Així, a grans trets, el projecte té com a principal eix vertebrador el diàleg amb la natura i l'entorn social i cultural de Zwalm, mitjançant la creació i instal·lació d'un conjunt d'obres d'art, dissenyades i realitzades per ser ubicades en llocs prèviament escollits del medi natural i l'entorn rural. D'aquesta manera, Kunst-Zawlm es defineix com un projecte heterogeni que utilitza un marc territorial concret per tal de recollir experiències diverses amb referents del Land Art, de l'art públic, l'art efímer...

Així, les obres que s'exposen a la Fundació Espais, són el resultat d'una estratègia seguida pels artistes per crear situacions anòmales a partir de la introducció d'elements que, per les seves característiques, infiltren una realitat en una altra ben diferent per posar en evidència les seves contradiccions i, alhora, promoure signes d'identitat que contribueixin a compartir i enriquir les vivències dels diferents trets culturals i socials. Així, les obres presentades recuperen trets propis de l'entorn en què es van generar, però sense despullar-los dels seus vessants més problemàtics. En aquest sentit, Jordi Canudas va fer confluïr el món íntim de l'àmbit domèstic amb el paisatge de Zwalm, per tal de dissoldre els límits entre l'espai públic i l'espai privat. La proposta de Canudas va consistir a realitzar diversos coixins amb la llegenda Hoofdkussens van Zwalm (“Coixins de Zwalm”), que va repartir entre els habitants de la població, a fi que els utilitzessin durant una setmana en el seu entorn familiar. Posteriorment, els

habitants de la zona els van retornar a l'artista, el qual els va situar en un seguit d'arbres durant el període d'exposició. El resultat del treball de Canudas va donar lloc a una obra que deixava rastre de la petjada de l'home i de la natura.

Per la seva part, Pere Noguera, mitjançant l'obra *Godinnen van de maïs*, va utilitzar com eix vertebrador de la seva intervenció el cereal més conreat a la regió. Així, el blat de moro va permetre a l'artista reflexionar sobre les fronteres entre el sagrat i el profà en convertir les panotxes de blat de moro en divinitats femenines. Com a rerefons de l'obra s'intuïa la confluència entre fertilitat de la terra i la sexualitat femenina. De fet Noguera, amb la seva intervenció remarcava la pèrdua de l'imaginari rural i la disgregació dels valors més ancestrals arrelats al camp, com a conseqüència de la tecnificació i l'explotació, a escala industrial, del sector agrari.

Les composicions ornamentals amb fruites i verdures (principalment carbasses, carbassons o tomàquets) que presideixen les entrades de moltes cases de la regió de Zwalm van ser motiu de reflexió en el treball que va desenvolupar Isabel Banal. En concret, l'artista va utilitzar aquest costum per elaborar la proposta *Stilleven/bodegón*, una obra centrada a col·locar darrera de cada composició ornamental -com si es tractés d'un fons que enquadra una natura morta- una tela de pintor, de la qual només era possible veure la part posterior del bastidor on, alhora, es llegien les paraules *Stilleven i Bodegón*. D'aquesta manera, Banal vinculava el gènere pictòric de la natura morta, tant representatiu de l'art flamenc, amb una tradició rural contemporània.

El projecte de Pep Dardanyà, *Consolat 5.1*, recuperava determinats aspectes problemàtics del passat colonial belga a l'Àfrica. En aquest sentit, Dardanyà va transformar una casa abandonada a Rozebeke en les oficines d'un Consolat fictici de la República Democràtica del Congo. D'aquesta manera, la creació, en el context rural d'una institució diplomàtica, pretenia desencadenar una situació conflictiva, que posés en evidència els sentiments i les contradiccions que poden tenir els ciutadans en reviu un determinat període de la seva història. Evidentment el que per uns belgues podia ser motiu de rebuig i vergonya, per altres els podia evocar una època gloriosa del país.

La reflexió crítica portada a terme per Domènec el va conduir a centrar la seva atenció en una pràctica molt estesa a la regió, que consisteix a disposar unes petites reproduccions de cabanes de fusta per a utilitzar-les com a bústies. En contraposició amb aquest hàbit tant típic de la regió, Domènec va substituir moltes de les bústies, per uns models a escala de construccions arquitectòniques d'inspiració funcionalista. Així, l'aspecte fred i les línies depurades de les edificacions racionalistes contrastava amb l'ambient càlid i aburgesat que desprenien les cabanes de fusta.

Per últim, Toni Giró, a *Ditfet ("Het idiomatische bos")* va realitzar una instal·lació inspirada tant en els museus a l'aire lliure com en les rutes de turisme campestre. Així, Giró va emplaçar en un sender un senyal amb frases populars flamenques que, a mida que el visitant s'endinsava en el bosc, apareixien representades en fotografies. Les imatges escenificaven de manera literal el text de la dita tradicional. Amb aquesta proposta, Giró recuperava elements de la tradició oral flamenca, per fer una reflexió al voltant de la tendència, pròpia de la nostra cultura de museïficar qualsevol fenomen i convertir-lo en espectacle.